

Skupština Crne Gore
Odbor za rodnu ravnopravnost
00-63-9/14-2

*IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA
RODNU RAVNOPRAVNOST
ZA 2013. GODINU*

ODBOR ZA RODNU RAVNOPRAVNOST SKUPŠTINE CRNE GORE u 2013. godini održao je 26 sednica - 23 samostalno i 3 zajedničke sednice (zajedničku sednicu sa Odborom za zdravstvo, rad i socijalno staranje, Odborom za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i Odborom za ljudska prava i slobode; zajedničku sednicu sa Odborom za zdravstvo, rad i socijalno staranje i zajedničku sednicu sa Odborom za prosvjetu, nauku, kulturu i sport). U okviru tematskih sednica, Odbor je, drugu godinu zaredom, održao sednicu Ženskog parlamenta.

1. Odbor je, kao zainteresovano radno tijelo, sa aspekta svoje nadležnosti, razmotrio i podržao:

- *Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici* - Matičnom odboru data je preporuka da izvrši određene korekcije, kako bi prevod bio u duhu našega jezika. Stav Odbora inkorporiran je u okviru Izvještaja Odbora za međunarodne odnose i iseljenike. Konvencija je prvi pravno obavezujući međunarodni dokument koji pruža sveobuhvatnu zaštitu žena od nasilja i nasilja u porodici, kojim se nasilje nad ženama definiše kao povreda ljudskih prava i kao oblik diskriminacije.

- *Predlog zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti* - Matičnom odboru ukazano je na čl. 8 i 18 radi određenih korekcija, kao i da je Predlog ovog zakona usklađen sa Poveljom o osnovnim pravima Evropske unije, Glava III, Jednakost, član 24, prava djeteta, a ne kako je navedeno u Izjavi o usklađenosti – Glava II, Oblast Slobode.

- *Predlog zakona o socijalnom stanovanju* – Mišljenje Odbora dostavljeno je Odboru za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, kao matičnom odboru. Tokom rasprave tražena su pojašnjenja pojedinih odredbi zakona i konstatovano da su u izradi teksta ovog zakona ispoštovane odredbe Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena, iako u pregledu međunarodnih dokumenata navedenih u obrazloženju Predloga zakona, to nije navedeno.

- *Predlog zakona o visokom obrazovanju, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o gimnaziji i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stručnom obrazovanju.*

Mišljenje Odbora o setu zakona iz oblasti obrazovanja dostavljeno je Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

- *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije* – Mišljenje Odbora dostavljeno je Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru. Prilikom izrade predloga ovog zakona uvažena je primjedba Odbora saopštena na sednici na kojoj je razmatran Nacrt ovog zakona. Tom prilikom Odbor je podržao Inicijativu Saveza paraplegičara Crne Gore, da se preispita predloženo brisanje odredbi o diskriminaciji lica sa invaliditetom. Uvažavajući navedenu primjedbu, prilikom izrade predloga ovog zakona, nađeno je kompromisno rješenje i član 18 Zakona o zabrani diskriminacije preformulisao je na način da je brisan stav 1, jer je pitanje diskriminacije lica sa invaliditetom regulisano Zakonom koji je donešen 2011. godine, a zadržane

su odredbe st. 2 i 3 ovog člana koje upućuju na nedozvoljene oblike ponašanja kojima se invalidna lica onemogućavaju u pogledu uživanja određenih prava i slogoda.

- *Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu* - Odbor je u mišljenju, dostavljenom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kao matičnom odboru, konstatovao da Predlog zakona nije rodno izbalansiran i samim tim otežava način njegovog razmatranja, sa aspekta nadležnosti Odbora za rodnu ravnopravnost i da je neophodno da Vlada Crne Gore učini napor kako bi se kroz zakon o završnom računu budžeta za 2013. godinu, kao i za 2014. godinu mogla pratiti primjena Zakona o rodnoj ravnopravnosti, prije svega čl. 3 i 14, ali i da budžet za 2015. godinu bude rodno izbalansiran. Predlog ovog zakona Odbor je razmatrao u dijelu koji se odnosi na sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Program: Ostvarivanje rodne ravnopravnosti i Program – Unapređenje položaja RAE populacije; Ministarstvo rada i socijalnog staranja – Program: Centri za socijalni rad, Program: Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu i Program: Socijalna, boračka i invalidska zaštita; Ministarstvo zdravlja ; Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore – Program: Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima.

- *Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu* – Odbor je dostavio mišljenje Odboru za ljudska prava i slobode i Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu, kao matičnim odborima. Kroz diskusiju iskazana je podrška Izvještaju, kao i očekivanje članova/ica Odbora da će u izvještaju za naredni period biti prikazana analiza realizacije datih preporuka i korišćena rodno osjetljiva statistika na svim nivoima. Zaštitnik je konstatovao u Izvještaju da i pored dobrog zakonodavnog i institucionalnog okvira u oblasti rodne ravnopravnosti, u praksi žene su još uvijek u neravnopravnom položaju. Prikriveno diskriminativno ponašanje prema ženama sprječava jednako učešće žena u svim oblastima života. Nadležni organi treba da osnaže mehanizme za implementaciju ravnopravnosti polova na nacionalnom i lokalnom nivou. Potrebno je obezbijediti dosljednu primjenu propisa radi postizanja uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca u predstavničkim tijelima i organima vlasti na svim nivoima. Potrebno je preduzeti mjere koje će doprinijeti uklanjanju svih oblika nasilja nad ženama, smanjenju nezaposlenosti žena, eliminisanju svih oblika diskriminacije žena pri zapošljavanju, na podizanju građanske svijesti i stvaranju društvenog ambijenta u kome će ljudi postati rodno osjetljivi i prepoznati značaj primjene ravnopravnih mogućnosti žena i muškaraca u svim oblastima društvenog života.

- *Izvještaj o ispunjavanju preporuka CEDAW Komiteta Ujedinjenih nacija (sadržanih u paragrafima 19-23 Liste konkretnih pitanja CEDAW koja se odnose na nasilje nad ženama, trgovinu ljudima i seksualnu eksploataciju, te učestvovanje u društvenom i političkom životu.* Odbor se saglasio sa njegovom sadržinom, uz preporuku da se dopuni tačka 22 koja se odnosi na rodno izbalansiranost sastava Skupštine, imajući u vidu da još uvijek nije postignut konsenzus oko uvođenja garantovanih kvota za manje zastupljeni pol. S obzirom na obavezu dostavljanja pomenutog Izvještaja CEDAW Komitetu do kraja 2013. godine, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u saradnji sa resorima (Ministarstvo prosvjete i Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima) pripremio odgovore na preporuke 19 do 23.

2. Kontrolno i konsultativno saslušanje

- Odbor je održao *kontrolno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja mr Predraga Boškovića, direktora Uprave policije Slavka Stojanovića i pomoćnika ministra zdravlja dr Mensuda Grbovića, na temu – Primjena Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015.* Nakon rasprave u kojoj su osim članova/ica Odbora učestvovala i predstavnice NVO “Bona Fide” – Pljevlja, Centar za ženska prava - Podgorica, “Sigurna ženska kuća” - Podgorica i “SOS telefon za žene i djecu, žrtve nasilja - Nikšić”, Odbor je većinom glasova usvojio sljedeće zaključke:

* Odbor je konstatovao da raspoloživi podaci ukazuju na činjenicu da je problem nasilja nad ženama postao vidljiviji. Problemi koji se javljaju u praksi ukazuju da je potrebno podići nivo saradnje između nadležnih institucija i civilnog sektora i kontinuirano raditi na jačanju kapaciteta u pogledu specifičnih znanja i vještina.

* Konstatovano je da treba pojačati rad na primjeni Konvencije Savjeta Evrope u sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici i informisanosti društvene sredine i svih aktera u cilju suzbijanja nasilja nad ženama, te zajednički raditi na postizanju društvenog konsenzusa, a u cilju prevazilaženja i traženja najboljih, najefikasnijih rješenja.

* Odbor će pratiti donošenje propisa za sprovođenje Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i Zakona o zaštiti od nasilja u porodici u zakonom propisanim rokovima.

U skladu sa članom 77 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Odbor je Izvještaj sa kontrolnog saslušanja ministra rada i socijalnog staranja, direktora Uprave policije i pomoćnika ministra zdravlja, na temu – Primjena Strategije zaštite od nasilja u porodici 2011-2015. dostavio Skupštini Crne Gore. Inicijativu za organizovanje kontrolnog saslušanja podnijelo je osam članova/ica Odbora, i to: Nada Drobnjak, Goran Tuponja, Žana Filipović, mr Branka Tanasijević, Draginja Vuksanović, Zdenka Popović, Ljerka Dragičević i doc.dr Branka Bošnjak. Odluka o kontrolnom saslušanju donijeta je jednoglasno. Šednici su prisustvovali predstavnici/e Ujedinjenih nacija, Evropske unije i Misije OEBS u Crnoj Gori.

- *Konsultativno saslušanje prof. Božene Jelušić i istoričarke umjetnosti Ljiljane Zeković, o temi “Ženski likovi u Njegoševom djelu”,* organizovano je povodom obilježavanja 200 godina od rođenja Petra II Petrovića Njegoša. Profesorka Božena Jelušić je govorila o subverzivnosti ženskih likova u “Gorskom vijencu”, odnosno o junakinjama tog djela figurativno rečeno kao “okidačima” zbivanja i subverzivnoj kritici normi crnogorske patrijarhalne zajednice. Ona je naglasila da je tumačenje žena u Njegoševom djelu primjer volje za moć patrijarhalnog muškarca i namjere da je očuva.

Istoričarka umjetnosti Ljiljana Zeković je istakla da su ženski likovi opisani u Njegoševim djelima našli svoje mjesto u umjetnosti XX I XXI vijeka u klasičnim medijima: slici, crtežu i skulpturi, prvenstveno kod umjetnika kojima je Njegoš predstavljao duhovno nadahnuće i uticao na formiranje njihovog etničkog i etičkog identiteta. Ma gdje živjeli i stvarali, oni su sobom nosili idiome herojske i epske tradicije crnogorskog zavičaja, koje su najčešće identifikovali sa Njegošem i njegovim djelom.

3. Tematske šednice

Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, drugu godinu zaredom organizovao je šednicu pod nazivom *Ženski parlament*, na kojoj su članovi/ice Vlade Crne Gore odgovarali na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija i predstavnica: univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija. Članovi/ce Vlade odgovarali su na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija i predstavnica univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija. Šednica Ženskog parlamenta održana je na Međunarodni dan žena, 8. marta 2013.godine, u cilju promovisanja ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori. Za šednicu Ženskog parlamenta dostavljena su 24 pitanja: 10 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS-1; SDP-1;NOVA-1;PzP-1; SNP-1; Pozitivna-1; Bošnjačka stranka-1; Forca-1; Demokratska partija-1; LPCG-1) i 14 pitanja predstavnica: univerziteta, sindikata, lokalne samouprave i nevladinih organizacija (Univerzitet Mediteran-1; Univerzitet Donja Gorica-1; Savez sindikata Crne Gore-1; Unija slobodnih sindikata-1; Sekretarijat za lokalnu samoupravu opštine Budva-1, NVO-9). Pitanja su postavljena: predsjedniku Vlade Crne Gore (6), potpredsjedniku Vlade za politički sistem, unutrašnju i vanjsku politiku (1), potpredsjedniku Vlade za ekonomsku politiku i finansijski sistem i ministru za informaciono društvo i telekomunikacije (1), Vladi (3), ministru poljoprivrede i ruralnog razvoja (1), ministru za ljudska i manjinska prava i ministru prosvjete (1), ministru za ljudska i manjinska prava (1), ministru ekonomije i ministru finansija (1), ministru rada i socijalnog staranja (4), ministru kulture (1), ministru prosvjete (3) i ministru zdravlja (1). Na 22 pitanja usmene i pisane odgovore dali su ministri i njihovi pomoćnici. Šednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora. U predsjedavanju je učestovala članica Odbora Ana Ponoš, kao najmlađa poslanica i predstavnica opozicije. Šednicu je otvorio prof.dr Branko Tadulović, potpredsjednik Skupštine. Prisutne su pozdravili: predsjednik Kluba poslanika Pozitivna Crna Gora Mladen Bojanić, članica Odbora za rodnu ravnopravnost Ljerka Dragičević i predsjednica Opštine Kotor Marija Čatović. Šednici su prisustvovali: potpredsjednik Skupštine Suljo Mustafić, poslanice, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode, predsjednici klubova poslanika-SNP-a i Bošnjačke stranke, generalni sekretar Skupštine. Gosti na šednici bili su: vrhovna državna tužiteljka, predsjednica Vrhovnog suda, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, predsjednica Skupštine opštine Bar, predsjednica Skupštine opštine Nikšić; ambasadori/ke: SAD-a, Ujedinjenog Kraljevstva, Poljske, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Republike Italije i Republike Turske, zamjenik ambasadora Republike Austrije, otpravnik poslova Ambasade Republike Grčke, konzulica Republike Mađarske, stalni predstavnik UNDP u Crnoj Gori, zamjenik šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori, sekretarke ambasada: Republike Srbije, Republike Slovenije, Republike Makedonije, savjetnica u Ambasadi Bosne i Hercegovine, koordinatorka UNDP u Crnoj Gori, predstavnica Fondacije Konrad Adenauer, koordinatorka Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava. Poklone za učesnike/ce i goste Ženskog parlamenta pripremila su deca iz likovne radionice Resursnog centra za djecu i omladinu sa intelektualnim smetnjama i autizmom »1 jun« iz Podgorice, pod mentorstvom prof. Mirka Dragovića.

- Odbor je organizovao šednicu na kojoj je ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović upoznao članove/ice Odbora sa Izvještajem o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori, koji je delegacija Crne Gore predstavila u Ženevi, na plenarnoj sjednici Savjeta za ljudska prava UN, u

okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (UPR). Izvještaj je pripremljen u skladu sa smjernicama odluke Savjeta za ljudska prava i sadrži pregled stanja ljudskih prava u Crnoj Gori i napredak ostvaren u periodu između dva ciklusa UPR (2008-2012), sa posebnim fokusom na implementaciju preporuka prvog preglednog procesa, kao i sa završnim razmatranjem stanja ljudskih prava u Crnoj Gori. Delegacija Crne Gore je pružila dodatne odgovore na preporuke i komentare zemalja dobijene u januaru prilikom prezentacije Univerzalnog periodičnog izvještaja i prihvatila 121 od 124 preporuke, što je dokaz njene posvećenosti u promociji i zaštiti ljudskih prava i sloboda. Preporuke koje je Crna Gora podržala iz oblasti rodne ravnopravnosti odnose se na: unaprjeđenje položaja žena u svim sferama života, posebno u ekonomskoj sferi i njihovom većem učešću u političkom životu i pristupu pozicijama odlučivanja i upravljanja; preduzimanju neophodnih pravnih i drugih mjera za suzbijanje nasilja nad ženama i pružanju podrške žrtvama nasilja nad ženama i decom, obezbjeđenje adekvatnog broja skloništa za žrtve nasilja u porodici koja se finansiraju iz javnih sredstava, kao i zaštite žena i djevojčica od svih oblika nasilja, jačanju napora u borbi protiv svih vrsta rodnog nasilja i usvajanja politika za edukaciju i podizanje nivoa svijesti u toj oblasti. U raspravi su pored članova/ica Odbora učestvovali predstavnici/e: Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Uprave policije, NVO Centar za ženska prava i NVO Građanska alijansa. Odbor će u narednom periodu s posebnom pažnjom pratiti preporuke koje je Crna Gora podržala u oblasti rodne ravnopravnosti, i u saradnji sa državnim organima i nevladinim sektorom doprinijeti njihovoj realizaciji.

- *Prepoznajući važnost nacionalnih konsultacija o razvojnim prioritetima Crne Gore, Odbor je organizovao sjednicu na temu - Postmilenijumske konsultacije, sagledavanje rodni dimenzija.* Sistem Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori započeo je nacionalne konsultacije o razvojnim prioritetima nakon 2015. godine, u okviru globalne kampanje „Svijet kakav želimo 2015“ i Crna Gora je jedna od 75 zemalja u kojoj Ujedinjene nacije, sa brojnim partnerima, sprovode nacionalne konsultacije, sa zajedničkim ciljem da se od građana dobiju informacije o tome koji su njihovi problemi, ali i prioriteta, kao i da se utvrde moguća rješenja. Namjera je da se kroz uključivanje građana u dijalog o njihovoj budućnosti iskristališe kolektivna vizija održivih razvojnih ciljeva nakon 2015. godine, koji će se nastaviti na aktuelne Milenijumske razvojne ciljeve. Tim povodom agencija DeFacto, angažovana od strane UNDP-a u Crnoj Gori, sprovela je reprezentativno istraživanje kojim su izdvojene sljedeće prioritetne oblasti za Crnu Goru: ekonomija, nezaposlenost, prihodi, regionalni razvoj; korupcija, kriminal, nepotizam; zdravlje; jednakost; životna sredina; infrastruktura; obrazovanje; vrijednosti. Tokom rasprave naglasak je bio na temi koja se odnosi na jednakost, ali rodna dimenzija je sagledana u svim ostalnim temama, jer je rodna ravnopravnost integralni dio svih definisanih oblasti. Organizujući ovu sjednicu Odbor je dao doprinos u koncipiranju preporuka koje će Crna Gora dostaviti Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija. Sjednici su prisustvovali predsjednik i članovi/ice Odbora za ljudska prava i slobode, predstavnik sistema Ujedinjenih nacija, predstavnik agencije DeFacto, predstavnici/e UNICEF-a, koordinatorka sistema Ujedinjenih nacija, savjetnica u Kancelariji UNDP-a u Crnoj Gori i predstavnici/e Ministarstva za vanjske poslove i evropske integracije.

- Na tematskoj šednici Odbor je informisan o *realizovanim aktivnostima iz IPA Programa za rodnu ravnopravnost i mogućnostima saradnja sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, na orodnjavanju politika*. Program rodne ravnopravnosti IPA 2010 zajednički realizuju UNDP u Crnoj Gori, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Odjeljenje za pitanja rodne ravnopravnosti i Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori. Program traje tri godine i obuhvata niz aktivnosti u tri važne oblasti: ekonomsko osnaživanje žena, sprječavanje nasilja nad ženama i porodičnog nasilja i političko osnaživanje žena. Predstavnic/e Odbora aktivno učestvuju u realizaciji ovog projekta kroz rad u savjetodavnim tijelima po programskim oblastima i Upravnom odboru projekta. Koordinatorica Programa u Kancelariji UNDP-a u Crnoj Gori predstavila je rezultate do sada realizovanih projekata, koji imaju za cilj podsticanje ženskog preduzetništva i ekonomsko osnaživanje žena, uspostavljanje održivog sistema zaštite i podrške žrtvama nasilja u porodici, kao i ciljeve i aktivnosti u oblasti političkog osnaživanja žena. Program rodne ravnopravnosti IPA 2010 komponentu ekonomskog osnaživanja žena sprovodi kao vid podrške Ministarstvu za ljudska i manjinska prava u implementaciji Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti. Cilj projekta je da pruži podršku razvoju ženskog preduzetništva kroz program edukacije, obuke i pomoći za potencijalne preduzetnice. Takođe, predviđeno je i pružanje stručne podrške lokalnim upravama da razviju nove, rodno osjetljive mehanizme za razvoj preduzetništva, čime bi se omogućila veća iskorišćenost ženskog radnog potencijala i ekonomski prosperitet na lokalnom nivou. U okviru IPA Programa rodne ravnopravnosti izvršeno je prvo sveobuhvatno istraživanje na temu „Žensko preduzetništvo u Crnoj Gori“. Drugi segment ovog programa čine aktivnosti u borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja. Cilj projekta je uspostavljanje održivog sistema zaštite i podrške žrtvama nasilja u porodici. U okviru Programa realizovan je projekat istraživanja o nasilju u porodici. Cilj istraživanja bio je da se kroz kritički osvrt na trenutno stanje, a posebno kroz zaključke i preporuke, ponude konstruktivni prijedlozi za bolje razumijevanje ove problematike, kao i efikasniji odgovor svih aktera u procesu pružanja pomoći, podrške i zaštite žrtava. Dio aktivnosti u okviru ovog programskog segmenta odnosio se i na pružanje podrške uspostavljanju lokalnih multidisciplinarnih timova za pomoć žrtvama porodičnog nasilja nad ženama u deset opština. U okviru kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“ inicirano je osnivanje Političkog kluba za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao mehanizmu za podršku naporima na smanjenju nasilja u porodici. Podržana je svjetska kampanja „Milijarda ustaje“ (Plesom protiv nasilja), a dio aktivnosti posvećen je praćenju medijskog izvještavanja o organizovanim aktivnostima u vezi sa nasiljem nad ženama i nasiljem u porodici. U okviru trećeg segmenta Programa rodne ravnopravnosti IPA 2010 aktivnosti su usmjerene na političko osnaživanje žena, njihovo učešće u političkom i javnom životu i veću zastupljenost na mjestima odlučivanja. U ovoj važnoj oblasti IPA Program ima trostruki pristup: osnaživanje žena u politici, jačanje struktura političkih partija uvođenjem rodno senzitivnih politika i programa i poboljšanje legislative – Zakona o izboru odbornika i poslanika, Zakona o političkim partijama i Zakona o finansiranju političkih partija. Svaka od ove tri komponente praćena je aktivnostima podizanja svijesti i lobiranja. Šednici je prisustvovala ekspertkinja UNDP tima za rodnu ravnopravnost u sedištu UNDP-a u Njujorku, Rose Sarr, koja je govorila o značaju orodnjavanja društvenih i ekonomskih politika i partnerskim okvirima za rad na orodnjavanju politika i osnaživanju žena. U cilju realizacije preostalih aktivnosti Programa IPA, dogovoren je nastavak uspješne saradnja Odbora i Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori.

– Radi razmjene mišljenja o unaprjeđenju postojećeg zakonskog rješenja o kvotama za manje zastupljeni pol u izbornom zakonodavstvu i pronalaženju mehanizama koji će ih učiniti djelotvornijim, organizovana je sednica na kojoj su svoje viđenje ovog pitanja saopštili stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori, zamjenica šefa operativnog sektora u Delegaciji EU u Crnoj Gori i viši politički savjetnik u Misiji OEBS-a. Prof. dr Marijana Pajvančić govorila je o političkom reprezentovanju žena, ali i uopšte o političkoj participaciji žena i ženama u politici, dala pregled važnijih međunarodnih izvora i prenijela iskustva u vezi sa izbornim zakonodavstvom, preovlađujućim tipovima kvota, zastupljenosti rodni kvota u različitim izbornim sistemima i prezentirala uporedne podatke o zastupljenosti žena u parlamentima regiona i šire. Doc.dr Olivera Komar naglasila je da kvote kao mehanizam za promociju žena u političkom životu zavise od mnogo faktora i kroz uporednu praksu komentarisala njihovu efikasnost. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore saopštio je da rezultati parlamentarnih izbora u CG i struktura Skupštine CG i drugih predstavničkih organa pokazuju da uspostavljeni ustavni princip o ravnopravnosti žena i muškaraca i razvoja politike jednakih mogućnosti, kao i zakonska određenja o rodnoj ravnopravnosti i o rodno balansiranoj zastupljenosti, nijesu ostvareni u odnosu na žene kao manje zastupljeni pol. Važeći zakon bio je značajan iskorak u odnosu na ranija rješenja, ali nije postojala politička volja da se ostvari značajna participacija žena i zastupljenost žena u parlamentu. Budući da se radi na izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika institucija Zaštitnika opredijelila se da uputi Inicijativu Skupštini Crne Gore i predložila rješenje koje korespondira sa ostalim odredbama važećeg zakona. U raspravi su učestvovala članice radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces i predstvanice pojedinih nevladinih organizacija. Nakon rasprave, Odbor je zaključio da se kvote za manje zastupljeni pol moraju propisati na način da budu djelotvorne i iskazao uvjerenje da će radna grupa za izgrađivanje povjerenja u izborni proces izabrati model kojim će ta norma omogućiti da i među izabranim poslanicima/ama bude 30% manje zastupljenog pola. Zaključak sa sednice dostavljen je radnoj grupi.

- Poslanica Evropskog parlamenta Marije Cornelissen predstavila je *Izveštaj o pravima žena na Zapadnom Balkanu*, na sednici održanoj 26. novembra. Upućivanjem ovog izvještaja Evropskom parlamentu ukazano je na važnost pitanja ženskih prava u procesu pristupanja Evropskoj uniji, jer iako se o rodnoj ravnopravnosti dosta govori, prioritet imanju druga pitanja. Izveštaj sadrži dio koji se odnosi na zajedničke probleme i razloge za zabrinutost svih zemalja regiona, ali i dio u kojem se daju konkretne preporuke za svaku zemlju pojedinačno.

U Izveštaju koji se odnosi na Crnu Goru pozdravljeno je uvođenje mjera za postizanje rodne ravnopravnosti u program reformi Crne Gore na putu ka pristupanju EU, kao i naponi koje čini Skupština Crne Gore da istraži na metodičan način implementaciju zakonodavstva u oblasti ravnopravnosti. U dijelu Izveštaja takođe se konstatuje da procenat žena u političkom odlučivanju nije značajnije porastao u nekoliko proteklih decenija, pa se stoga poziva Vlada da reformiše zakonodavstvo u ovoj oblasti i obezbijediti njegovo poštovanje, zahtijeva se povećanje ljudskih i finansijskih resursa za Odjeljenje za poslove rodne ravnopravnosti, implementacija zakonskog i institucionalnog okvira za sprovođenje rodne ravnopravnosti i Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti. Konstatuje se napredak u borbi protiv nasilja u porodici kroz usvajanje Protokola o postupanju u cilju koordiniranog institucionalnog reagovanja, ali da nasilje i dalje predstavlja

značajan problem u Crnoj Gori zbog čega treba obezbijediti podršku i opredijeliti dovoljno sredstava da se implementira relevantno zakonodavstvo i Potokol o postupanju institucija u slučajevima nasilja nad ženama, uvede jedinstvena SOS linija na državnom nivou i jedinstvena baza podataka o slučajevima nasilja nad ženama. Tokom rasprave razmijenjena su mišljenja o pojedinim pitanjima i istaknuto da je unaprjeđenje principa rodne ravnopravnosti suštinski dio procesa, ne samo zbog toga što žene čine polovinu populacije u zemljama koje su u procesu pristupanja već i zato što je rodna ravnopravnost jedna od ključnih vrijednosti Evropske unije, predviđenih Ugovorom o Evropskoj uniji.

- Na šednici održanoj 4.decembra, kojoj je prisustvovala direktorka Generalnog direktorata za proširenje Evropske komisije Aleksandra Cas Granje, razgovarano je na temu - *Politička participacija žena u procesu pridruživanja Evropskoj uniji*. Aleksandra Cas Granje istakla je značaj Izvještaja o pravima žena u zemljama Zapadnog Balkana u procesu pristupanja Evropskoj uniji, koji ukazuje na važnost pitanja ženskih prava u procesu pristupanja Evropskoj uniji i izrazila uvjerenje da će Crna Gora obezbijediti poštovanje datih preporuka. Tokom rasprave, ukazala je na faktore koji utiču na učešće žena u politici, naglasila značaj unaprjeđenja postojećih rješenja koja će omogućiti jednako učešće žena u strukturama koje donose odluke i izrazila uvjerenje da će se kroz dijalog doći do modela koji je najprimjereniji crnogorskom kontekstu, kako bi se ispunio međunarodni standard i poštovala rodna ravnopravnost. Takođe, istakla je značaj poglavlja 23 i 24 u kojima će se kroz akcione planove raditi na unaprjeđenju političkih prava žena i povećanju broja žena na mjestima odlučivanja i pitanjima zaštite od nasilja nad ženama, kao i Poglavlja 19 kroz koje će se pratiti ekonomsko osnaživanje žena. Stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski, ukazao je na preporuke iz Rezolucije o položaju žena na Zapadnom Balkanu, koje se odnose na rodnu ravnopravnost i zaključne stavove CEDAW Komiteta za eliminisanje svih oblika diskriminacije žena, datim nakon predstavljanja Izvještaja Crne Gore i naglasio da je formiranjem Radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces stvorena mogućnost za dijalog o dodatnim mehanizmima i najboljim rješenjima za političku reprezentaciju žena i UNDP je po tom pitanju imao intenzivnu komunikaciju sa predstavnicima/ama političkih partija. Tokom rasprave, istaknuto je da je Odbor prepoznajući važnost političkog i ekonomskog osnaživanja žena realizovao niz aktivnosti vršeći kontrolnu funkciju. Tokom rasprave, istaknuto je da Odbor prepoznajući važnost političkog i ekonomskog osnaživanja žena preduzima niz aktivnosti i u njihovoj realizaciji ima punu podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori i Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori, kao i da predstavnici/e civilnog sektora participiraju u radu šednica ovog odbora. Stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski osvrnuo se na preporuke iz Rezolucije o položaju žena na Zapadnom Balkanu i zaključne stavove CEDAW Komiteta za eliminisanje svih oblika diskriminacije žena, datim nakon predstavljanja Izvještaja Crne Crne. Izrazio je uvjerenje da je formiranjem radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces stvorena mogućnost da se kroz dijalog dođe do najboljeg rješenja i ispoštovati preporuke iz Rezolucije Evropskog parlamenta. Raspravu na ovoj šednici pratili su: Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Alberto Kamarata, šef Sektora za politiku, evropske integracije i privredu Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Adie-Baird Dawn, zamjenica šefa operativnog sektora u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Anry Lys, šef Sektora za implementaciju projekta, Barbara Ratovnik, savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije, Mladenka Tešić, Anđelo Lango iz Generalnog direktorata za

proširenje, Lia Magnaguagno, šefica Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Maja Raičević, izvršna direktorka Centra za ženska prava, poslanici/a Miodrag Vuković i Azra Jasavić i predstavnici diplomatskog kora.

- Odbor je organizovao šednicu povodom *obilježavanja 70 godina političke participacije žena u Crnoj Gori*, kojoj su prisustvovala učesnice Narodnooslobodilačke borbe i članice Antifašističkog fronta žena Crne Gore i Boke Kotorske - Gospava Kovačević iz Herceg Novog, Bosa Mijajlović iz Podgorice i Milosava Strunjaš iz Pljevalja. Na šednici je ukazano na značaj i ulogu Antifašističkog fronta žena u istoriji Crne Gore, kao i na civilizacijske tekovine koje su proistekle iz tog pokreta i prikazan film o proslavi 8. marta 1945. godine na Cetinju i pročitani - proglas žena iz 1940. i tekst sa plakata kojim su se žene i đevojke pozivale na Veliki zbor 1939. godine. Šednici su pored poslanika/ca prisustvovali i predstavnici/ce SUBNOR-a i antifašista Crne Gore, koordinatorke za rodnu ravnopravnost, predstavnici civilnog sektora, studenti/kinje, kao i predstavnici međunarodnih organizacija.

- Odbor je održao šednicu radi *dogovora o izradi plana rada za veće uvažavanje rodnog aspekta kroz rad parlamenta*, jer je Akcionim planom za jačanje zakonodavne i kontrolne uloge Skupštine Crne Gore u 2013. godini, Odbor prepoznat kao nosilac aktivnosti za donošenje ovog plana. Tokom razmjene mišljenja, ukazano je na član 10 Zakona o rodnoj ravnopravnosti kojim se propisuje obaveza Skupštine i Vlade Crne Gore, da u okviru svojih nadležnosti primjenjuju principe rodne ravnopravnosti, a naročito princip rodno balansirane zastupljenosti prilikom izbora i imenovanja na određene funkcije, obrazovanja radnih tijela i utvrđivanja sastava zvaničnih delegacija. Odbor je nakon šednice održane 23. aprila uputio dopis Kolegijumu predsjednika Skupštine, ukazujući da u Skupštini Crne Gore nije ispoštovan princip rodno balansirane zastupljenosti prilikom obrazovanja radnih tijela i utvrđivanja sastava zvaničnih delegacija, kao i da se u radu Skupštine mora značajnije uvažavati rodni aspekt. Odbor je izrazio očekivanje da će Kolegijum uvažiti razloge obraćanja. Polazeći od navedenog, Odbor je ovlastio predsjednicu i zamjenika predsjednice Odbora da o istaknutim potrebama Odbora obave razgovor sa potpredsjednikom Skupštine, koji je zadužen od Kolegijuma predsjednika skupštine da prati rad ovog odbora, kako bi se pristupilo izradi ovog plana, iako je obaveza za njegovo donošenje bio treći kvartal 2013. godine.

4. Šednice van zgrade Skupštine

Odbor je, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, održao dvije šednice van zgrade Skupštine, i to:

- u *Ostrosu, Opština Bar*, na temu – Položaj žena na selu i njihovo političko osnaživanje. Tokom diskusije u kojoj su pored člana/ica Odbora učestvovali poslanik Genci Nimanbegu, predstavnice žena Ostrosa, pojedini odbornici u Skupštini opštine Bar i predsjednik Mjesne zajednice Ostros, ukazano je na probleme u pogledu nepovoljnih infrastrukturnih uslova koji predstavljaju prepreku uspješnom ekonomskom angažovanju žena sa sela, a posebno su istaknuti teški uslovi života žena u ovom području koje se nalazi na udaljenosti od 43 km od opštine Bar, sa velikim problemima u putnoj infrastrukturi, bez organizovanog javnog prevoza, sa problemom vodosnabdijevanja, zaštite reproduktivnog zdravlja i slično, a potrebna je pomoć i pri organizovanju

udruženja koje bi pomoglo i osnažilo žene da se direktno uključe u razvoj svoje sredine i da budu akterke i nositeljke progressa. Ukazano je na paradoks da je prije više od dvadeset godina postojala mogućnost da se žene zaposle u selu (postojali su pogoni nekih fabrika), a da danas te mogućnosti nema. Takođe je istaknuto da je neophodno podizanje svijesti javnosti o vrednovanju njihovog doprinosa ruralnom razvoju i potreba njihovog ekonomskog osnaživanja, a samim tim i obezbjeđivanja ravnopravnog pristupa i potpunog učešća u strukturama vlasti, što bi učinilo vidljivim njihove potrebe u kreiranju razvojnih politika na selu. Nakon šednice, član/ice Odbora posetili/e su Osnovnu školu „Đerđ Kastrioti Skenderbeg“ i Ambulantu Ostros u okviru Doma zdravlja Bar.

- u Pljevljima, na temu – Ekonomsko osnaživanje žena i žena u politici i odlučivanju. Tokom diskusije u kojoj su učestvovali član/ice Odbora, članice Savjeta za rodnu ravnopravnost Skupštine opštine Pljevlja i predstavnice Sekretarijata za društvene djelatnosti SO Pljevlja, istaknuto je da UNDP u Crnoj Gori u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i opštinama Pljevlja, Cetinje, Kolašin i Mojkovac, u okviru Programa za rodnu ravnopravnost, realizuje projekat u cilju podsticanja ženskog preduzetništva i ekonomskog osnaživanja žena. Programom je predviđeno da se kroz edukaciju i stručnu podršku pomogne ženama koje žele da započnu posao ili su već u poslu, ali žele da ga unaprijede, da povećaju nivo znanja, vještina i kontakata koji su neophodni za uspješno bavljenje preduzetništvom. Takođe, predviđeno je i pružanje stručne podrške lokalnim upravama da razviju nove, rodno osjetljive mehanizme za razvoj preduzetništva, čime bi se omogućila veća iskorišćenost ženskog rodnog potencijala i ekonomski prosperitet na lokalnom nivou. Učesnici šednice istakli su da su Pljevlja prva opština koja je usvojila Lokalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2010-2012. godine i da je u toku donošenje novog lokalnog plana. Kada je u pitanju političko učešće žena u lokalnom parlamentu Opštine Pljevlja, od 35 odbornika pet je žena. U lokalnoj upravi u javnim službama od 14 rukovodećih mjesta, žene su na tri rukovodeća mjesta, dok je odnos između muškaraca i žena u javnim preduzećima izjednačen, pa su tako na čelu dvije ustanove žene. Kroz diskusiju je ukazano da je potrebno raditi sa inspekcijским službama kako bi na što kvalitetniji način primjenjivali Zakon o zabrani diskriminacije. Takođe, ukazano je i na potrebu unaprjeđenja položaja žena u politici, kroz intenzivniji rad sa političkim partijama u pogledu predlaganja kandidata za svoje izborne liste. Nakon šednice, u okviru posete Pljevljima, član/ice Odbora posetili su Sigurnu žensku kuću, koju vodi NVO „Bona Fide“.

5. Zajedničke šednice

-Na prvoj zajedničkoj šednici sa Odborom za zdravstvo rad i socijalno staranje, predstavljena je *Strategija za očuvanje i unapređenje reproduktivnog i seksualnog zdravlja Crne Gore 2013-2020. godine sa Predlogom akcionog plana 2014-2015. godine*. Cilj Strategije je da se stvore uslovi da sistem zdravstva bude dio procesa zdravstvene integracije u EU, u skladu sa jednakim vrijednostima, ciljevima i instrumentima koji obezbjeđuju univerzalnost, dostupnost kvalitetne zdravstvene zaštite, jednakost i solidarnost, u smislu visokog nivoa socijalne zaštite, socijalne kohezije i socijalne pravde. Nakon rasprave usvojeni su zaključci da će Odbor za rodnu ravnopravnost i Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje, u okviru svojih nadležnosti – prilikom

razmatranja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu s posebnom pažnjom razmotriti opredijeljeni iznos sredstava za sprovođenje Programa Strategije za očuvanje i unapređenje reproduktivnog i seksualnog zdravlja Crne Gore 2013-2020. godine, u okviru potrošačke jedinice Ministarstva zdravlja; pratiti sprovođenje Strategije; upoznavati javnost sa važnošću prevencije u zdravstvu; zahtijevati podnošenje izvještaja Ministarstva zdravlja o načinu i mjeri upotrebe svih mamografa u Crnoj Gori; insistirati na nabavci stola za ginekološki pregled osoba sa invaliditetom; pratiti uvođenje odgovarajućih modula iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja u nastavne planove i programe škola i fakulteta.

-Na zajedničkoj šednici sa Odborom za zdravstvo, rad i socijalno staranje, Odborom za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i Odborom za ljudska prava i slobode, tema je bila *posvećena Kampanji "Svako dijete treba porodicu"*, koju zajednički sprovode Vlada Crne Gore, Evropska unija i UNICEF. Kampanja "Svako dijete treba porodicu" sprovodi se u cilju promocije prava svakog djeteta da živi u porodičnom okruženju, što je sadržano u Konvenciji UN o pravima djeteta čija je Crna Gora potpisnica, kao i podizanja svijesti o važnosti hraniteljskih porodica. Pored članova/lica četiri skupštinska odbora, predstavnika UNICEF-a i Ministarstva rada i socijalnog staranja, šednici je prisustvovao šef Katedre za forenzičku psihologiju Univerziteta Notingem, koji je prisutnima prezentovao ključne nalaze i činjenice o negativnim efektima institucionalnog smještaja po decu. Tokom šednice, apostrofirano je i da, nasuprot naučnim saznanjima koja ukazuju na štetnost institucionalnog smještaja za dijete, istraživanje UNICEF-a o znanju, stavovima i ponašanju građana u vezi sa hraniteljstvom iz decembra 2012. godine, pokazuje da 58 odsto građana Crne Gore smatra da je smještanje dece u instituciju dobro rješenje za decu bez adekvatnog roditeljskog staranja.

- Na zajedničkoj šednici Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport razmotrena je *Inicijativa za uvođenje obavezne seksualne edukacije u sistem obrazovanja Crne Gore, koju je podnio Centar za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA*. Povodom podnijete Inicijative članovi/ce Odbora nakon rasprave su zaključili/e da je potrebno: napraviti analizu strateških dokumenata i zakona koji se odnose na ovu oblast; koristiti iskustva drugih zemalja (primjeri pozitivne prakse); uraditi istraživanje da bi se stvorila realna slika stanja u ovoj oblasti; uspostaviti dijalog svih subjekata koji se bave pitanjem seksualnosti, u cilju objedinjavanja ekspertskih znanja; razmotriti mogućnost uvođenja predmeta seksualnog vaspitanja i obrazovanja; obogatiti postojeće programe sadržajima koji se odnose na seksualnost; senzibilisati nastavnike i roditelje i uticati na promjenu predrasuda i stereotipa u vezi sa problemom seksualnosti. U cilju obezbjeđenja kvalitetnih rješenja u ovoj oblasti, predloženo je da Odbor za rodnu ravnopravnost i Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport organizuju okrugli sto, na koji će biti pozvani svi subjekti koji se bave pitanjima seksualnosti. Šednici su prisustvovala predstavnice Centra za žensko i mirovno obrazovanje ANIMA, pomoćnica i savjetnica ministra prosvjete i pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava.

6. Tematski sastanak (planirana tematska šednica preimenovana kao sastanak) održan je 9. aprila.

Sastanak na temu - *Položaj Romkinja i Egipćanki u Crnoj Gori sa naglaskom na ugovorene brakove*, održan je u cilju sagledavanja koliko javne politike daju odgovor na pitanje poboljšanja položaja ove populacije u Crnoj Gori, kao i upoznavanja i uključivanja svih relevantnih subjekata u pronalaženju rješenja za suzbijanje ugovornih brakova. Svaki ugovoreni brak, pogotovo sa maloljetnom osobom predstavlja fundamentalno kršenje ljudskih prava i predstavlja napad na dignitet svake žene i svakog djeteta koje je dio ugovorenog braka. U toku sastanka prikazan je dokumentarni film „Ugovoreni brak“, a svoju ispovijest saopštila je sedamnaestogodišnjakinja koja je bila žrtva ugovorenog braka. Sastanku su prisustvovali/e: potpredsjednik Skupštine Suljo Mustafić, predstavnik sistema UN Benjamin Perks, pomoćnik ministra za ljudska i manjinska prava, predstavnice romske i egipćanske populacije, predstavnici/e pojedinih ministarstava i institucija, međunarodnih organizacija, kao i predstavnici/e nevladinih organizacija koje se bave pitanjima položaja žena romske i egipćanske populacije u Crnoj Gori.

8. Na prijedlog Odbora, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori i Ministarstva za ljudska i manjinska prava, u drugoj polovini godine realizovan je projekat *„Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti“*. Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore sproveo je istraživanje 2010. godine i objavio publikaciju „Istraživanje o poznavanju i primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti u institucijama Crne Gore“ 2011. godine. Istraživanjem su detektovane tačke u kojima je u sferi političkog života napravljen najmanji pomak ka ostvarivanju rodne ravnopravnosti i đe najviše nedostaju instrumenti kojima država realizuje svoju Ustavom propisanu obavezu da vodi politiku jednakih mogućnosti. Istraživanje je završeno tokom decembra mjeseca 2013. godine, a prezentacija rezultata istraživanja planirana je za prvi kvartal 2014. godine.

Tabelarni prikaz

Broj šednica	Broj razmatranih tačaka dnevnog reda	Broj razmatranih prijedloga zakona	Broj razmotrenih nacrtu zakona	Broj razmotrenih strategija	Broj razmatranih izvještaja	Učešće na šednici u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore
27	44	10	1	2	4	291

MEĐUNARODNE I OSTALE AKTIVNOSTI

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa ministrom za ljudska i manjinska prava dr Suodom Numanovićem
Datum	16. januar 2013.godine
Mjesto	Vlada Crne Gore
Organizator	Služba Ministarstva za ljudska i manjinska prava
Učesnici	Drobnjak - Numanović
Kratak opis aktivnosti	<p>Predsjednica Odbora upoznala je ministra sa dosadašnjim aktivnostima na polju ostvarivanja rodne ravnopravnosti i unaprjeđenja položaja žena u Crnoj Gori, koje je sprovedila kako Skupština tako i Vlada, kao i nevladine organizacije koje su dale značajan doprinos ovoj temi u crnogorskom društvu. Tokom razgovora, ministar Numanović naglasio je značaj aktivnijeg i intenzivnijeg rada svih državnih organa u cilju postizanja ravnopravnosti žena i muškaraca u praksi kroz dosljedno sprovođenje zakonskih rješenja i puno poštovanje međunarodnih standarda. Takođe, istaknuta je potreba za snažnijim promovisanjem rodne ravnopravnosti u sistemu obrazovanja na svim nivoima počev od predškolskih ustanova, kao i za snažnijim djelovanjem u cilju postizanja balansirane raspodjele obaveza i odgovornosti između žena i muškaraca u privatnom i profesionalnom životu. Kao posebne teme od značaja istaknuto je i osnaživanje većeg učešća žena u političkom i javnom životu, podsticanje ženskog preduzetništva i suzbijanje nasilja nad ženama. U razgovoru je posebno istaknuta potreba za intenzivnijom saradnjom Odbora i Ministarstva za ljudska i manjinska prava na ovom polju. Sagovornici su se saglasili da bliska saradnja zakonodavne i izvršne vlasti ide u pravcu unaprjeđenja ženskih ljudskih prava i postizanja ravnopravnosti. Saradnja skupštinskog odbora i Odjeljenja za rodnu ravnopravnost prepoznata je i u dosadašnjim aktivnostima, naročito na izradi Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za period 2013-2017 koji Vlada treba uskoro da usvoji.</p>

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa šefom Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OSCE u Crnoj Gori OSCE
Datum	30. januar 2013.godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Dronjak, šef Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Lloyd Tudyk
Kratak opis aktivnosti	U razgovoru je iskazana spremnost za nastavak uspješne saradnje, posebno kada je riječ o praćenju primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti, u kontekstu kontrolne funkcije parlamenta, kao i o učešću žena u političkom i javnom životu i sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

Naziv aktivnosti	Obilježavanje globalne kampanje „Jedna milijarda ustaje“ protiv nasilja nad ženama
Datum	13.februara 2013.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Poslanici/e i zaposleni u Službi Skupštine
Kratak opis aktivnosti	Poslanici/e, kao i zaposleni u Službi Skupštine, simbolički su, plesom „ Protestuj, pleši, ustani“ pridružili se milijardi žena i muškaraca širom planete, u više od 200 država, u znak podrške ženama koje trpe nasilje. Prema podacima UN jedna od tri žene u svijetu doživi neki od oblika nasilja. Ovaj podatak dovodi do poražavajućeg saznanja da je u ovom trenutku preko milijardu žena na svijetu izloženo psihičkom ili fizičkom nasilju. Inicijativa „Jedna milijarda ustaje“ pokrenuta je od strane globalnog aktivističkog pokreta V day, pokreta protiv nasilja nad ženama i djevojčicama.

Naziv aktivnosti	Regionalni sastanak i regionalna konferencija na temu „Kojeg roda je sigurnost? UN Rezolucija 1325 Žene, mir i sigurnost: globalno-regionalno-lokalno“
Datum	27. i 28. februar 2013.
Mjesto	Banja Luka
Organizator	Agencija za ravnopravnost spolova BiH, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, u saradnji sa Koordinacionim odborom za praćenje Akcionog plana za primjenu UN Rezolucije 1325 u Bosni i Hercegovini
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnice parlamenata iz regiona, kao i nevladinih i međunarodnih organizacija
Kratak opis aktivnosti	Cilj oba događaja je razmjena regionalnih iskustava i praksi u primjeni UN Rezolucije 1325 „Žene, mir i bezbjednost“ i nacionalnih akcionih planova za sprovođenje ove UN rezolucije. Promjena koncepta bezbjednosti, od bezbjednosti u kojoj je fokus država ka bezbjednosti pojedinca, omogućila je da se na kvalitetno drugačiji način razmatra bezbjednost i ponude nova rješenja koja bi stepen bezbjednosti svih građana i građanki jedne društvene zajednice podigla na viši nivo. Budući da se inicijative na uvođenju rodne ravnopravnosti u sektor bezbjednosti sprovode od globalnog do lokalnog nivoa, regionalni sastanak i konferencija će pružiti mogućnost za razmjenu iskustava u ovoj oblasti, te uložiti institucije i vaninstitucionalnih aktera u tom pravcu.

Naziv aktivnosti	Sastanak predšednice Odbora Nade Drobnjak i predstavnice Instituta za javnu politiku Selene Tasić
Datum	4.aprila 2013.godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak i predstavnica Instituta za javnu politiku Selena Tasić
Kratak opis aktivnosti	U razgovoru je razmotrena mogućnost saradnje Odbora i Instituta sa posebnim osvrtom na orodnjavanje sektora bezbjednosti.

Naziv aktivnosti	Nacionalna konferencija „Prisilni i ugovoreni brakovi“
Datum	8.aprila 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Centar za romske inicijative
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/e Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti,Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, predstavnici/e: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva prosvjete, Uprave policije u Podgorici i Nikšiću, Centra za socijalni rad Podgorica,predstavnici/e međunarodnih organizacija u Crnoj Gori – Delegacije EU, Ambasade SAD-a, UNICEF-a,UNDP-a,OEBS-a, kao i predstavnice ženskih romskih i neromskih organizacija.
Kratak opis aktivnosti	Predsjednica Odbora bila je uvodničarka konferencije.Učesnici/e konferencije dale su svoje sugestije i preporuke za suzbijanje štetne prakse prisilnih i ugovorenih brakova u romskoj i egipćanskoj zajednici, koje će u narednom periodu biti dokumentovane i dostavljene Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, u cilju njihovog uključivanja u Akcioni plan za 2014. za implementaciju Strategije za Rome i Egipćanke (Ujedinjeni rod) 2012-2016. u oblasti nasilje nad ženama.Na kraju konferencije saopšteni su zaključci i preporuke.
Dodatni komentar	Nacionalna konferencija “Prisilni i ugovoreni brakovi” organizovana je u okviru projekta “Akcija protiv prisilnih i ranih brakova u romskoj i egipćanskoj zajednici u Crnoj Gori.

Naziv aktivnosti	Međunarodna konferencija „Ohridska inicijativa - jačanje 1325 zajednice u regionu
Datum	11. i 12. maja 2013.godine
Mjesto	Ohrid
Organizator	Beogradski fond za političku izuzetnost, uz podršku UN WOMEN
Učesnici	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, eksperti i ekspertkinje iz sedam zemalja Zapadnog Balkana
Kratak opis aktivnosti	Dvodnevna konferencija održana je sa ciljem da se ojačaju zajednički naponi zemalja Zapadnog Balkana u procesu implementacije Rezolucije SB UN 1325 „Žene,mir i bezbjednost“,kroz dijalog i debatu učesnika/ca procesa i donosilaca odluka iz regiona o najvažnijim aspektima u primjeni rezolucije, primjerima dobre prakse, ograničenjima i izazovima, pravcima saradnje i stvaranju zajedničkih kapaciteta i mehanizama.Rezultati i preporuke sa konferencije služiće kao osnova za nastavak dijaloga između vlada,civilnog sektora i međunarodnih organizacija u regionu, u cilju

	jačanja održivosti rodni politika u sektoru bezbjednosti. Na konferenciji su predstavljena i pojedinačna iskustva zemalja u procesu sprovođenja Rezolucije 1325 SB UN i uvođenja rodni politika u reformu sektora bezbjednosti, uloga muškaraca u osnaživanju rodno ravnopravnih strategija i planova, mogući pravci regionalne saradnje koji bi ojačali postojeće institucije koje su zadužene za sprovođenje i nadzor rodne ravnopravnosti.
Dodatni komentar	U okviru panela na kome se govorilo o primjeni Rezolucije 1325 SB UN u zemljama koje još uvijek nijesu usvojile akcioni plan za njenu primjenu, predsjednica Odbora Nada Drobnjak je predstavila iskustva Crne Gore.

Naziv aktivnosti	Sastanak članova/ica Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za bezbjednost i odbranu sa predstavnicima Globalne radne grupe za dijalog i medijaciju (GOPAC)
Datum	14. maja 2013. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica i član/ice Odbora za rodnu ravnopravnost- Nada Drobnjak, Jovan Martinović, mr Branka Tanasijević, Draginja Vuksanović, Zdenka Popović i Ljerka Dragičević; članovi Odbora za bezbjednost i odbranu - Obrad Mišo Stanišić, Luid Ljubo Škrelja i Zoran Miljanić; direktorka Nansen dijalog centra Crna Gora i regionalna predstavica za Zapadni Balkan u GPPAC-u, Ivana Gajović i predstavnici Globalne radne grupe za dijalog i medijaciju - predstavnici civilnog sektora, akademskog svijeta, međunarodnih mreža koji imaju bogata iskustva učešća u mirovnim procesima, pregovorima, procesima dijaloga u zemljama i regionima iz kojih dolaze.
Kratak opis aktivnosti	Sastanak je organizovan sa ciljem potencijalne razmjene i učenja o Rezoluciji 1325 i njenoj primjeni u Crnoj Gori, regionu, kao i sagledavanja bezbjednosnih prilika i izazova kako za Crnu Goru, tako i za region Zapadnog Balkana od strane članova/ica skupštinskih Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za bezbjednost i odbranu. Učesnici sastanka istakli su da je ravnopravnost žena i muškaraca dio korpusa ljudskih prava, te da predstavlja ključni element u reformskim procesima i podrazumijeva unaprjeđenje položaja žena u svim oblastima privatnog i javnog života. Zaključeno je da uključivanje žena u političko odlučivanje i pitanje bezbjednosti može donijeti trajne promjene u društvu i da je stoga unaprjeđivanje rodne ravnopravnosti suštinski doprinos postizanju trajne stabilnosti i bezbjednosti u svijetu.

Naziv aktivnosti	Dunavska parlamentarna konferencija pod pokroviteljstvom Martina Šulca, predsjednika Evropskog parlamenta
Datum	22. do 25. maja 2013. godine – učešće delegacije Skupštine Crne Gore (petodnevna konferencija trajala je od 20. do 25. maja 2013.)
Mjesto	Beč, Bratislava, Budimpešta, Ilok, Beograd
Organizator	Dunavski centar za kompetenciju i GIZ
Učesnici	Predsjednica i članice Odbora-Nada Drobnjak, Draginja Vuksanović, doc.dr Branka Bošnjak i Zdenka Popović. Konferencija je okupila više od sto učesnika/ca iz preko deset evropskih zemalja. Učesnici konferencije su pored parlamentaraca bili i drugi društveni politički akteri zainteresovani za sprovođenje Dunavske strategije EU.
Kratak opis aktivnosti	<p>Ciljevi konferencije su usmjereni ka jačanju evropske parlamentarne saradnje putem EU strategije za dunavsku regiju, koja pruža platformu za dijalog, regionalna partnerstva i prekograničnu saradnju kako bi se dugoročno održao razvoj dunavske makroregije. Članovi/ce Evropskog parlamenta i Skupštine Crne Gore, parlamenta Srbije, Rumunije, Bavarije, Regiona Bratslave i Beča usvojili su Inicijativu Dunavske parlamentarne mreže.</p> <p>Članice Odbora su učestvovala u panel diskusijama posvećenim promociji kulture, turizma i kontakata među ljudima, podršci konkurentnosti preduzeća, unapređenju mobilnosti i multimodalnosti, razvoju društva znanja kroz istraživanje, obrazovanje i informaciono-komunikacione tehnologije, podsticanju održivije energije, upravljanju ekološkim rizicima, EU Strategiji za dunavsku regiju i EU Strategiji za Baltičko more-parlamentarne mreže kao pratećim elementima za makroregionalni razvoj, unapređivanju mobilnosti i multimodalnosti-željeznički, drumski i vazdušni saobraćaj i stalnoj dunavskoj parlamentarnoj konferenciji-plan, budući koraci i korak naprijed.</p>

Naziv aktivnosti	Konferencija „Saradnja državnih i nedržavnih aktera u sprovođenju Rezolucije UN 1325“
Datum	4. juna 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine CG u saradnji sa Institutom za javnu politiku i Ministarstvom unutrašnjih poslova, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Mrežom žena policajki Jugoistočne Evrope i predstavnicama civilnog sektora, medija i akademske zajednice, uz podršku Misije OEBS-a i UNDP-a u Crnoj Gori
Učesnici	Predsjednica i članice Odbora-Nada Drobnjak, Draginja Vuksanović i dr Ljiljana Đurašković, član Odbora za bezbjednost i odbranu Vasilije Lalošević, predstavnici organizatora i međunarodnih organizacija
Kratak opis aktivnosti	Cilj konferencije je da se usmjere dijalog i institucionalna saradnja, koji se smatraju ključnim za dalji proces evroatlantskih integracija Crne Gore i od izuzetnog su

	značaja za koordinisano, usmjereno i efikasno ispunjavanje preporuka koje proizilaze iz Rezolucije, prvenstveno u pogledu definisanja agende „Žene, mir i bezbjednost“
Dodatni komentar	Predšednica Odbora Nada Drobnjak govorila je na otvaranju konferencije na temu “Regionalna saradnja vlada u vođenju procesa primjene R 1325”.

Naziv aktivnosti	Prezentacija istraživanja „Unaprjeđenje ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori“
Datum	21.juna 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Prezentacija je organizovana u okviru projekta Evropskog pokreta u Crnoj Gori
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici pojedinih ministarstava i državnih institucija
Kratak opis aktivnosti	Cilj projekta je isticanje važnosti rodni politika u oblasti ekonomije, naročito kroz pokretanje diskusija i analize rodni politika u kontekstu ekonomske i poreske politike u Crnoj Gori. U svrhu ostvarivanja ovih ciljeva, jedna od aktivnosti je i sprovođenje i analiza istraživanja o stanju ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori, koju je sproveo Ipsos Strategic Marketing.

Naziv aktivnosti	Regionalna konferencija koju je organizovao Evropski pokret u Crnoj Gori, u okviru realizacije projekta „Unaprjeđenje ekonomskih i socijalnih prava žena u Crnoj Gori“
Datum	5. jula 2013.god.
Mjesto	Podgorica, “PR centar“
Organizator	Evropski pokret u Crnoj Gori
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak bila je uvodničarka na konferenciji; poslanica Snežana Jonica, jedna od panelistkinja konferencije na temu “Uloga Skupštine u ostvarivanju postavljenih ciljeva”, eksperti/kinje iz Crne Gore i regiona. Konferenciji su prisustvovali: ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, iz Delegacije EU u Crnoj Gori Adie-Baird, ambasadorica SAD u Crnoj Gori Sue K. Brown i predšednik Evropskog pokreta u Crnoj Gori Momčilo Radulović.
Kratak opis aktivnosti	Na konferenciji je predstavljeno i istraživanje Evropskog pokreta u Crnoj Gori i Ipsos Strategic Marketinga na temu Socio-ekonomski položaj žena u Crnoj Gori, koje pruža obuhvatan i detaljan opis položaja žena u različitim oblastima društvenog života u Crnoj Gori, kako bi se upoznali sa trenutnim stanjem u pogledu rodne ravnopravnosti i preduzele odgovarajuće mjere na njegovom daljem razvijanju.

Naziv aktivnosti	Seminar o rodnoj ravnopravnosti
Datum	19. i 20. jula 2013. godine
Mjesto	Bar
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori – Odjeljenjem za demokratizaciju i podršku eksperata OEBS Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) iz Varšave
Učesnici	<ul style="list-style-type: none"> - Predsjednica i članovi/ice Odbora za rodnu ravnopravnost – Nada Drobnjak, Ljerka Dragičević, dr Ljiljana Đurašković, doc.dr Branka Bošnjak, Zdenka Popović, Goran Tuptionja i Jovan Martinović; - Članovi Odbora za bezbjednost i odbranu – Luid Ljubo Škrelja, Vasilije Lalošević i Zoran Miljanić; - član/ica Administrativnog odbora – Emilo Labudović i Marta Šćepanović; - član Odbora za antikorupciju Fatmir Gjeka; - član Odbora za evropske integracije Veljko Vasiljević, - predsjednik Odbora za međunarodne odnose i iseljenike dr Miodrag Vuković, - saradnica u Odjeljenju za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava Branka Vlahović; - zamjenik šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori Waldemar Figaj, - ekspertkinje OEBS/ODIHR-a Andreea Vesa i Kristin van der Leest - predstavnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost i borbu protiv nasilja nad ženama u Savjetu Evrope Raluca Popa; - saradnica u Odjeljenju za poslove rodne ravnopravnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava Branka Vlahović
Kratak opis aktivnosti	Dvodnevni seminar organizovan je u cilju većeg uvažavanja rodnog aspekta kroz rad Parlamenta. Uvodničari na seminaru bili su: predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak i zamjenik šefa Misije OEBS-a u Crnoj Gori Waldemar Figaj. Seminar se odvijao u okviru panela. Učesnici su imali mogućnost da, između ostalog, diskutuju o međunarodnim standardima i najboljim praksama u ovoj oblasti, parlamentarnim mehanizmima za osnaživanje rodne ravnopravnosti, kao i preprekama i izazovima za učešće žena u političkom životu. Na seminaru predstavljen je Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013-2017 (PAPPR) koji predstavlja razvojni dokument za implementaciju politika rodne ravnopravnosti. Realizacija ovog dokumenta koji donosi Vlada CG zahtijeva saradnju i koordinaciju Ministarstva za ljudska i manjinska prava odnosno Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti sa nadležnim ministarstvima, organima uprave, članovima i članicama Odbora za rodnu ravnopravnost i poslanicima/cama u Skupštini CG, javnim ustanovama, organima lokalne uprave i civilnim sektorom.

Naziv aktivnosti	Sastanak Nadzornog komiteta IPA Programa za rodnu ravnopravnost 2010.
Datum	8. septembra 2013.
Mjesto	Podgorica, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Organizator	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/e Ministarstva za ljudska i manjinska prava, UNDP-a u Crnoj Gori, Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija.
Kratak opis aktivnosti	Diskutovalo se o realizovanim aktivnostima od marta do septembra 2013. godine i razmatrane planirane aktivnosti do decembra 2013. godine. Na sastanku je usvojen izvještaj o realizaciji Projekta do septembra 2013. i plan realizacije do kraja 2013. godine. Zaključeno je da treba intenzivirati aktivnosti vezano za rad multidisciplinarnih timova za borbu protiv nasilja u porodici, kao i stvaranje preduslova za uspostavljanje i funkcionisanje SOS linije i baze podataka i druga važna pitanja u oblasti nasilja u porodici; da je neophodno i dalje pružati podršku razvoju ženskog preduzetništva na lokalnom nivou, nastaviti rad na unaprjeđenju zakonodavnog okvira za veće učešće žena u politici i stvaranju povoljnijeg konteksta za političko napredovanje žena. Istaknuta je važna uloga Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine CG u realizaciji projekata.

Naziv aktivnosti	Seminar o ulozi žena u izgradnji integriteta i promovisanju dobrih praksi u oblasti odbrane i bezbjednosti – iskustva iz Jugoistočne Evrope (SEE)
Datum	25.septembra 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Ministarstvo odbrane
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, uvodničarka na seminaru, Benedikt Borel, NATO i predstavnici/e Ministarstva odbrane
Kratak opis aktivnosti	Cilj ovog seminara je da NATO i njegovi partneri steknu dublji uvid o ulozi žena u smanjenju rizika od korupcije u institucijama iz oblasti odbrane u Jugoistočnoj Evropi, kao i da se razmijene iskustva i promovišu dobre prakse u sektoru odbrane i bezbjednosti, što će biti korišćeno kao dodatak istraživanju i razvoju obuka u okviru NATO programa izgradnje integriteta namijenjeno Jugoistočnoj Evropi.
Dodatni komentar	Seminar je organizovan u periodu predšedavanja Crne Gore.

Naziv aktivnosti	Sastanak članova/ica Odbora sa stalnim predstavnikom UNDP-a u Crnoj Gori Rastislavom Vrbenskim
Datum	27.septembra 2013.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predšednica i član/ice Odbora - Nada Drobnjak, Draginja Vuksanović, doc.dr Branka Bošnjak, dr Ljiljana Đurašković, Zdenka Popović, Goran Tuponja, stalni predstavnik UNDP-a za Crnu Goru Rastislav Vrbenski.
Kratak opis aktivnosti	Tema sastanka- „Uvođenje kvota za manje zastupljeni pol u izbornu zakonodavstvo“. Razmijenjena su mišljenja o uvođenju kvota za manje zastupljeni pol u izbornu zakonodavstvo, sa ciljem unaprjeđenja postojećeg zakonskog rješenja i pronalaženja mehanizama koji će uvođenje kvota učiniti djelotvornijim. Razgovarano je o potrebi orodnjavanja Zakona o izboru odbornika i poslanika, Zakona o političkim partijama i Zakona o finansiranju političkih partija. Polazeći od značaja političkog osnaživanja žena, stalni predstavnik UNDP-a za Crnu Goru Rastislav Vrbenski ukazao je da je rad radne grupe za izgrađivanje povjerenja u izborni proces, prilika da se u zakone uključe mjere koje su prepoznate i u preporukama EDAW Komiteta i Rezolucije Evropskog parlamenta o ženskim pravima u sedam zemalja Jugoistočne Evrope.
Dodatni komentar	Sastanku su prisustvovala sekretarka Odbora i savjetnica u Odboru i saradnice u Kancelariji UNDP-a U Crnoj Gori-Kača Đuričković i Sanja Elezović

Naziv aktivnosti	Konferencija „Implementacija evropskih standarda protiv diskriminacije“
Datum	1.oktobra 2013.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Vlada Crne Gore, uz podršku njemačkog Ministarstva inostranih poslova
Učesnici	- Predšednica i članovi/ice Odbora za rodnu ravnopravnost – Nada Drobnjak, Goran Tuponja, mr Branka Tanasijević, doc.dr Branka Bošnjak i dr Ljiljana Đurašković -potpredsjednik Vlade Duško Marković, savjetnik predsjednika Vlade za ljudska prava i zaštitu od diskriminacije doc.dr iru. Jovan Kojičić, rukovodilac projektnih aktivnosti IRZ Fondacije u Bonu dr Štefan Pirner i ambassador SR Njemačke u CG Pius Fisher, advokat Stefan von Raumer iz Njemačke, sa Pravnog fakulteta U Zenici prof.dr Zlatan Meškić.
Kratak opis aktivnosti	Konferencija je organizovana u okviru projekta „Implementacija evropskih standarda ljudskih prava u Crnoj Gori i drugim zemljama regiona“ koju sprovodi Njemačka fondacija za međunarodno pravnu saradnju (IRZ) i Vlada crne Gore.Na konferenciji je predstavljena i publikacija „Praktični uvod u evropske standarde protiv diskriminacije“.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice i članice Odbora za rodnu ravnopravnost Nade Drobnjak i doc.dr Branke Bošnjak sa saradnicima angažovanim na projektu „Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti“.
Datum	21.oktobra 2013.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Saradnici/ce angažovani na projektu “Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti”, koji se realizuje uz podršku Misije OEBS u Crnoj Gori, Kancelarije UNDP u Crnoj Gori i Ministarstva za ljudska i manjinska prava.
Kratak opis aktivnosti	Priprema za edukaciju na projektu „Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti“

Naziv aktivnosti	Prvi regionalni sastanak parlamentarnih tijela nadležnih za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova
Datum	29. i 30. oktobra 2013.
Mjesto	Beograd
Organizator	Narodna Skupština Republike Srbije, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji
Učesnici	Predstavnici parlamentarnih tijela nadležnih za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Makedonije;predsedavajuća Potkomiteta za ljudska prava Evropskog parlamenta Laszio Tokes, zamjenica šefa Misije OEBS-a u Srbiji Paula Thiede i izjvestiteljka Generalnog komiteta za demokratiju, ljudska prava i humanitarna pitanja u Parlamentarnoj skupštini OEBS-a Gordana Čomić.
Kratak opis aktivnosti	Učesnici sastanka razmotrili su uloge parlamentarnih radnih tijela u unapređenju rodne ravnopravnosti i jačanju političkog učešća žena čiji je cilj da se utvrde ciljevi i pravci dalje međuparlamentarne saradnje. Na sastanku je konstatovano da je neophodno raditi na daljem povećanju učešća žena u parlamentima radi dobijanja kritične mase neophodne za sprovođenje konkretnih promjena i unaprjeđivanju rodne ravnopravnosti. Istaknuta je potreba za efikasno sprovođenje svih ratifikovanih međunarodnih konvencija i domaćeg zakonodavstva. Posebno je ukazano na problem nasilja nad ženama i težnju ka dostizanju nulte tolerancije na nasilje, i s tim u vezi potrebu jače uloge parlamenta u implementaciji Konvencije SR o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Naglašena je potreba većeg uključivanja parlamentarnih tijela u praćenju sprovođenja Rezolucije 1325 SB UN. Takođe, istaknuta je potreba za uvođenje rodnog budžetiranja u cilju kreiranja zvaničnih politika koje treba da imaju za rezultat ekonomsko osnaživanje žena.

Naziv aktivnosti	Predsjednica i članica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak i doc.dr Branka Bošnjak održale su predavanje o aspektima rodne ravnopravnosti, studentima-brucošima i učenicima završnog razreda srednje škole u Američkom uglu.
Datum	31.oktobra 2013.
Mjesto	Podgorica, Američki ugao
Organizator	Crnogorsko-američko udruženje studenata (MAYAA), uz podršku Američke ambasade u Crnoj Gori
Učesnici	Predsjednica i članica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak i doc.dr Branka Bošnjak i studenti i maturanti članovi crnogorsko-američkog udruženja studenata (MAYAA)
Kratak opis aktivnosti	Susret je organizovan u okviru projekta „Government of the People tor the People“ i nedelje građanskog obrazovanja. Cilj projekta je da mladi saznaju više o razvoju demokratije i aktuelnim političkim procesima kroz koje Crna Gora prolazi, te građanskom aktivizmu i ulozi koju bi svaki građanin u društvu trebalo da obavlja, kao i načinima na koje različiti subjekti doprinose razvoju države. Predstavnice Odbora u svojim predavanjima osvrnule su se na značaj rodne ravnopravnosti, primjenu Zakona o rodnoj ravnopravnosti, značaju Odbora i aktivnostima koje Odbor sprovodi, kao i učešću žena u političkom životu i na mjestima na kojima se donose značajne državne odluke, kao značajnim pitanjima na putu demokratizacije.
Dodatni komentar	Studenti su pokazali izuzetno interesovanje i predstavnice Odbora dogovorile su dalju saradnju sa članovima crnogorsko-američkog udruženja studenata (MAYAA).

Naziv aktivnosti	Edukacija angažovanih na projektu „Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti“
Datum	2. i 6. novembra 2013.
Mjesto	Skupštine Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Studenti, direktorica Agencije za istraživanje „Scan“ Milka Puzigaća i predsjednica Odbora
Kratak opis aktivnosti	Planom rada za 2013. godinu Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore utvrdio je obavezu da realizuje projekat „Drugo istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti“, uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori i Ministarstva za ljudska i manjinska prava.

Naziv aktivnosti	Međunarodna konferencija „Osnaživanje žena i civilnog društva Mediterana“
Datum	8 -10.novembra 2013.
Mjesto	Sarajevo
Organizator	Agencija za ravnopravnost spolova Bosne i Hercegovine, u saradnji sa Američko-bosanskom fondacijom i Centrom za transatlantske odnose
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, načelnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava Irena Bošković, predstavnici/e Bosne i Hercegovine, SAD-a, Srbije, Makedonije, Hrvatske, Alžira, Egipta, Maroka, Katara, Tunisa, Velike Britanije, Libije i Švedske.
Kratak opis aktivnosti	Na konferenciji se diskutovalo o sljedećim temama: Žene u politici i uloga žena u ostvarivanju demokratije i mira; Žene u biznisu-kako postići ravnopravnost na radnom mjestu; Globalni uspjeh žena: Žene u medijima-Liderstvo, etika i profesionalizam; Kako se boriti protiv nasilja nad ženama: Jugoistočna Evropa-Sjeverna Afrika: Partnerstvo žena za promjenu: Žene u preduzetništvu-Priče o uspjehu. Predšednica Odbora je bila moderatorka panela Globalni uspjeh žena: Žene u medijima – Liderstvo, etika i profesionalizam.

Naziv aktivnosti	Međunarodna konferencija „Implementacija kriterijuma EU u oblasti rodne ravnopravnosti“
Datum	27. i 28. novembra 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Odjeljenjem EU TAIEX i Programom za rodnu ravnopravnost IPA 2010
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak i članice Odbora – dr Ljiljana Đurašković i doc.dr Branka Bošnjak, ministar za ljudska i manjinska prava Suad Numanović, šef Delegacije EU u Crnoj Gori Mitja Drobnič, stalni koordinator UN i stalni predstavnik UNDP-a u Crnoj Gori Rastislav Vrbenski, predstavnici OEBS-a, članica Evropskog parlamenta Marija Kornelisen, predstavnice parlamenata i vlada –Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Kosova, Albanije, Evropskog instituta za rodnu ravnopravnost, civilnog društva i međunarodnih organizacija.
Kratak opis aktivnosti	Članica Evropskog parlamenta Marije prezentirala je Izvještaj Evropskog parlamenta o pravima žena u zemljama Zapadnog Balkana koje su u procesu pristupanju EU. Predšednica Odbora je bila moderatorka panela -C- Reakcije povodom Izvještaja članice EP Marije Cornelissen i Izvještaja EU o napretku. Globalni uspjeh žena: Žene u medijima – Liderstvo, etika i profesionalizam. Na konferenciji usvojena je zajednička izjava.

Naziv aktivnosti	Sastanak sa šeficom Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OSCE u Crnoj Gori
Datum	9.decembra 2013.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, šefica Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OSCE u Crnoj Gori Liu Magnaguagno, sa saradnicama
Kratak opis aktivnosti	Razgovor o nastavku uspješne saradnje, posebno kada je riječ o praćenju primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti, u kontekstu kontrolne funkcije parlamenta, kao i učešću žena u političkom i javnom životu, sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici i ekonomskom osnaživanju žena

Naziv aktivnosti	Konvencija Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija)
Datum	16.decembra 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Fondacija Petrović Njegoš, Francuski institut i NVO Centar za ženska prava
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, ekspertkinja za oblast rodne ravnopravnosti iz Slovenije i potpredšednica UN Komiteta za zabranu diskriminacije žena (UN CEDAW) i članica Savjeta Evrope za rodnu ravnopravnost Violeta Neubauer, predšednica Vrhovnog suda Vesna Medenica, ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović, izvršna direktorica Centra za ženska prava Maja Raičević, predšednik Fondacije Petrović Njegoš princ Nikola Petrović, ambasadorica Francuske Veronique Brumeaux
Kratak opis aktivnosti	Cilj održavanja ovog skupa je upoznavanje učesnika/ca sa ključnim aspektima Konvencije SE o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) i obavezama koje iz nje proizilaze. Predšednica Odbora Nada Drobnjak govorila je u okviru panela „Uloga parlamenta u implementaciji Istanbulske konvencije“.

Naziv aktivnosti	Panel diskusija „Kako možemo afirmisati prava marginalnih grupa-odjeci Festivala filma o ljudskim pravima UBRZAJ 2013“
Datum	24. decembra 2013.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Centar za građansko obrazovanje, uz podršku Ambasade Kanade
Učesnici	Predšednica Odbora Nada Drobnjak, predšednik Upravnog odbora Queen Montenegro Danijel Kalezić, direktorka Centra za ženska prava Maja Raičević, dekanica fakulteta dramskih umjetnosti UDG i teoretičarka filma Maja Bogojević. Panel diskusija je okupila predstavnike/ce nevladinih organizacija, institucija i pojedince koji djeluju u oblasti zaštite ljudskih prava LGBT osoba i žena.
Kratak opis aktivnosti	Govorilo se na teme: „Ima li lijeka homofobiji u Crnoj Gori“; „Gdje su žene u savremenom crnogorskom društvu“ i „Na koji način filmski izraz utiče na položaj marginalizovanih grupa“. Nada Drobnjak govorila je na temu rodnog balansa u procesima odlučivanja u Crnoj Gori.

SEKRETARKA ODBORA

Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA

Nada Drobnjak,s.r.